

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

S. Sayısı : 160

21.6.1927 Tarihli ve 1111 Sayılı Askerlik Kanununun Değişik 10 uncu Maddesinin Değiştirilmesi ve Bazı Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (1/614)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : K.K. Gn. Md. 18/101-1817/06494

31.10.1984

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Millî Savunma Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 15.10.1984 tarihinde kararlaştırılan «21.6.1927 Tarihli ve 1111 Sayılı Askerlik Kanununun Değişik 10 uncu Maddesinin Değiştirilmesi ve Bazı Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılması Hakkında Kanun Tasarısı» ve gerekçesi ekli olarak gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Turgut Özal
Başbakan

GENEL GEREKÇE

Anayasanın 72 nci maddesinde belirtilen «Vatan hizmeti her Türkün hakkı ve ödevidir. Bu hizmetin silahlı kuvvetlerde veya kamu kesiminde ne şekilde yerine getirileceği veya getirilmiş sayılacağı kanunla düzenlenir.» hükmünü gereğince hazırlanan tasarı ile, nüfusun hızla artışına paralel olarak kaynakta meydana gelen fazlalığın, iç güvenlik, yurt savunması ve kalkınmasında değerlendirilmesini sağlamak amacıyla tasarının hazırlanmasında lüzum ve zaruret hâsıl olmuştur.

Tasarı ile, Millî Savunma Bakanlığınca her yıl silah altına alınmak üzere kaynak olarak belirlenen erbaş ve er miktarından arta kalan ve Genelkurmay Başkanlığınca tespit edilen ihtiyaç fazlası yükümlülerin tamamı öncelikle süresi ve esasları Genelkurmay Başkanlığınca belirlenen temel askerlik eğitimlerini yaptıktan sonra; bunlardan istekli olanlar geri kalan vatan hizmetleri yerine geçmek üzere, kalan askerlik süreleri kadar, öncelikle, kamu kurum ve kuruluşlarında ayrıntıları yönetmelikle belirlenecek, iç güvenlik, yurt savunması ve kalkınmasına katkıda bulunmak üzere eğitim, yol bakımı, inşaat, maden, orman, sağlık ve benzeri hizmetlerde çalışmak suretiyle; bunlardan arta kalan yükümlülerin istekli olmayabilecekleri düşünülerek, ihtiyaç fazlasının tamamı içerisinde kura çekilmek suretiyle tespit edilerek, her yıl bütçe kanunu ile belirlenecek miktarda Türk Lirasını ödeyerek, askerlik yükümlülüklerini yerine getirecekleri esas getirilmiştir.

İhtiyaç fazlası olarak kamu kurum ve kuruluşlarında çalışacaklar hakkında, firar, hava değişikliği, izin tecavüzü, kısa süreli firar ve kısa süreli izin tecavüzü suçlarından dolayı askerî ceza ve disiplin suç ve cezaları kanunları uygulanmak üzere askerî mahkemelere veya disiplin mahkemelerine verilecekleri belirtilerek, askerliğe elverişli olmadıkları yolundaki miracaatlarının askerî hastaneler sağlık kurullarınca değerlendirileceği, diğer sağlık hizmetleri ile özlük haklarının görevlendirildikleri kamu kurum ve kuruluşlarınca karşılanacağı yükümlülerin görevlendirilme, disiplin, çalıştıkları kamu kurum ve kuruluşları ile ilişkileri gibi hususlarda verildikleri kurum ve kuruluşun statüsüne tabi olacakları hükme bağlanmıştır.

Tasarıda bundan başka, yükümlülerin ödeyecekleri paranın ödeme esasları, Bakanlıkların arasındaki ilişkileri düzenleyecek koordinasyon kurulunun teşkil, görev ve çalışma esasları ile kanunda belirtilen suçlar, terhis ve yedeğe ayrılma işleri dışında artık Silahlı Kuvvetlerle hiç bir ilişkisi kalmayan, kamu kurum ve kuruluşları emrine verilen yükümlülerle ilgili tüm hususların Bakanlar Kurulunca düzenlenmesinin uygun olacağı düşünülmüştür.

Tasarıda ayrıca, seferberlik ve savaş hallerinde ihtiyaç fazlası sözkonusu olamayacağından, bu hallerde bedel ödeme ve kamu kurum ve kuruluşlarında çalışmaya ilişkin hükümlerin uygulanmayacağı belirtilerek, terhis edilerek yedeğe ayrılan bu yükümlülerin tamamının veya bir kısmının, eğitim, ita'atlık, asayiş, olağanüstü hal, sıkıyönetim veya savaş hallerinde Bakanlar Kurulu Kararıyla göreve çağrılacakları açıklanmış, yürürlükteki metinde olduğu gibi askerlik yapmayacakları sayılmış, bedel ödeyerek askerlik hizmetini yerine getirme işlemleri tasarı ile yeniden düzenlendiğinden, konu ile ilgili olup yürürlükte bulunan 1111 Sayılı Askerlik Kanununun 104, 105, 106, 107, 108 ve 111 inci maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — Tasarının bu maddesi ile, Anayasanın 72 nci maddesinin «vatan hizmeti, her Türkün hakkı ve ödevidir. Bu hizmetin Silahlı Kuvvetlerde veya kamu kesiminde ne şekilde yerine getirileceği veya getirilmiş sayılacağı kanunla düzenlenir.» şeklindeki hükmünün gereği olarak, 1111 sayılı Askerlik Kanununun 10 uncu maddesi değiştirilerek, Silahlı Kuvvetlerin ihtiyacı olan yükümlülerin askerlik hizmetini erbaş ve er olarak yapmaları esası getirilmiştir;

Türk Silahlı Kuvvetlerinin ihtiyacından artakalan yükümlülerin temel askerlik hizmetini yaptıktan sonra; kalan askerlik süreleri kadar, öncelikle, kamu kurum ve kuruluşlarında ayrıntıları Bakanlar Kurulunca belirlenecek, iç güvenlik, yurt savunması ve kalkınmasına katkıda bulunmak üzere eğitim, yol bakımı, inşaat, maden, orman, sağlık ve benzeri hizmetlerde çalışmak, suretiyle; bunlardan artakalan yükümlülerin istekli olmayabilecekleri düşünülerek, ihtiyaç fazlasının tamamı içerisinde kura çekilmek suretiyle tespit edilerek, her yıl Bütçe Kanunu ile belirlenecek miktarda Türk Lirasını ödeyerek, askerlik yükümlülüklerini yerine getirecekleri esası getirilmiştir.

İhtiyaç fazlası olarak kamu kurum ve kuruluşlarında çalışacaklar hakkında firar, hava değişimi, izin tecavüzü, kısa süreli firar ve kısa süreli izin tecavüzü suçlarından dolayı askerî ceza ve disiplin suç ve cezaları kanunları uygulanmak üzere askerî mahkemelere veya disiplin mahkemelerine verilecekleri belirtilerek, askerliğe elverişli olmadıkları yolundaki müracaatların askerî hastaneler sağlık kurullarınca değerlendirileceği, diğer sağlık hizmetleri ile özlük haklarının görevlendirildikleri kamu kurum ve kuruluşlarınca karşılanacağı yükümlülerin görevlendirilme, disiplin, çalıştıkları kamu kurum ve kuruluşları ile ilişkileri gibi hususlarda verildikleri kurum ve kuruluşun statüsüne tabi olacakları hükme bağlanmıştır.

Tasarıda bundan başka, yükümlülerin ödeyecekleri paranın ödeme esasları bakanlıklar arasındaki ilişkileri düzenleyecek koordinasyon kurulunun teşkil, görev ve çalışma esasları ile kanunda belirtilen suçlar, terhis ve yedeğe ayrılma işleri dışında artık Silahlı Kuvvetlerle hiçbir ilişkisi kalmayan, kamu kurum ve kuruluşları emrine verilen yükümlülerle ilgili tüm hususların Bakanlar Kurulunca düzenlenmesinin uygun olacağı düşünülmüştür.

Diğer taraftan madde ile, seferberlik ve savaş hallerinde ihtiyaç fazlasından söz edilemeyeceğinden, bu hallerde askerlik hizmetinin 4 üncü bentte belirtildiği şekilde para ödemek veya kamu kurum ve kuruluşlarında çalışarak yerine getirilemeyeceği hükme bağlanarak; bir baba veya dul ananın oğullarından birinin, barışta veya savaşta askerlik hizmetini yerine getirmekte iken ölmüş veya görev sırasında ve kendilerine 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu hükümlerine göre maluliyet aylığı bağlanmasını gerektirecek biçimde malul olmuş veyahut savaşta akıbeti meçhul kalmış veya hakkında gaiplik kararı alınmışsa, ondan sonra gelen ilk oğlunun istekli olmaması halinde, ailenin Silahlı Kuvvetlere bağlanması ve ikinci bir acı ihtimali korkusuna kapılmaması bakımından, silah altına alınmayacağı esası getirilmiştir.

Bundan başka, Türkiye'ye geldikleri tarihte yirmiiki yaşını doldurmuş ve geldikleri memlekette askerlik hizmetini yapmış oldukları anlaşılan Türkiye Cumhuriyeti uyruğuna girmiş göçmenlerin asker edilmeyecekleri açıklığa kavuşturulmuş; barışta, seferberlikte, olağanüstü hallerde veya savaşta askerliğini henüz yapmadan, Genelkurmay Başkanının göstereceği lüzum üzerine Bakanlar Kurulu Kararı ile gerekli görülen sahalarda özel olarak görevlendirilen gönüllülerin, Bakanlar Kurulu Kararında belirtilen şartlara uymaları halinde askerlik hizmetinden muaf tutulacakları; mültecilerin ve Türkiye Cumhuriyeti uyruğunda olmayanların asker edilmeyecekleri hükme bağlanmıştır.

Madde 2. — Bu madde ile, bedel ödeyerek askerlik hizmetini yerine getirme işlemleri tasarı ile yeniden düzenlendiğinde, konu ile ilgili olup yürürlükte bulunan 1111 sayılı Askerlik Kanununun 104, 105, 106, 107, 108 ve 111 inci maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 3. — Bu maddede Kanunun yayımı tarihinde yürürlüğe gireceği açıklanmıştır.

Madde 4. — Bu madde ile Kanun hükümlerinin Bakanlar Kurulunca yürütüleceği belirtilmiştir.

Millî Savunma Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Millî Savunma Komisyonu

Esas No. : 1/614

Karar No. : 10

14.11.1984

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

1.11.1984 tarihinde Komisyonumuza havale edilmiş bulunan 1/614 esas nolu «21.6.1927 tarihli ve 111 sayılı Askerlik Kanununun Değişik 10 uncu Maddesinin Değiştirilmesine ve Bazı Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılması Hakkında Kanun Tasarısı» ilgili Millî Savunma ve Maliye ve Gümrük Bakanlıkları temsilcilerinin de iştirakıyla Komisyonumuzun 14.11.1984 tarihli 10 uncu birleşiminde tetkik ve müzakere olundu.

Gerek tasarının gerekçesinde arz ve izah olunduğu üzere ve gerekse temsilcilerin verdiği tamamlayıcı bilgiye göre; Anayasamızın 72 nci maddesi hükümü gereğince hazırlanan tasarı ile artan mütüfusa paralel olarak kaynakta meydana gelen erbaş ve er miktarındaki fazlalığın iç güvenlik, yurt savunması ve kalkınması için uygun görülecek eğitim, yol bakımı, inşaat, maden, orman ve sağlık gibi hizmetlerde değerlendirilmesini sağlamak amacı güdülmüştür.

İhtiyaç fazlasının tamamı içinden kura çekilmek suretiyle tespit edilenler, her yıl bütçe kanunu ile belirlenecek miktarda Türk Lirası ödeyerek ve temel eğitimi yapmak şartıyla askerlik yükümlülüklerini yerine getirecekleri esası getirilmiştir.

Komisyonumuz yukarıda kısaca özetlediğimiz nedenlerle tasarırı çok olumlu ve yerinde bularak prensip olarak kabul ettikten sonra maddelerin görüşmesine geçmiştir.

Tasarının 1, 2, 3 ve 4 üncü maddeleri Komisyonumuzca uygun görülerek aynen kabul edilmiştir.

Tasarı; Anayasada konulması veya değiştirilmesi öngörülen Kanunlar içinde mütalââ edildiğinden Anayasamızın geçici 8 inci maddesi gereği Türkiye Büyük Millet Meclisinin ilk toplantısını izleyen bir yıl içinde çıkarılması gerektiğinden Komisyonumuzca, Genel Kurulda öncelik ve ivedilikle görüşülmesi kararlaştırılmıştır.

Genel Kurulun tasviplerine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkanvekili
- ve bu rapor sözcüsü
Nevzat Yağcı
Elazığ Milletvekili

Üye
Ali Kemal Erdem
Burdur Milletvekili

Üye
Hayrettin Ozansoy
Diyarbakır Milletvekili

Üye
Burhan Cahit Gündüz
İzmir Milletvekili

Kâtip
Hüseyin Aydın Arvası
Van Milletvekili

Üye
İsmet Tavgaç
Bursa Milletvekili

Üye
Mustafa Tınaz Titiz
İstanbul Milletvekili

Üye
Emin Fahrettin Özdilek
Konya Milletvekili

Üye
Ahmet Kemal Aydar
Ankara Milletvekili

Üye
Ali Rıza Akaydın
Çorum Milletvekili

Üye
Reşit Ülker
İstanbul Milletvekili

Üye
Musa Ateş
Tunceli Milletvekili

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

21.6.1927 Tarihli ve 1111 Sayılı Askerlik Kanununun Değişik 10 uncu Maddesinin Değiştirilmesi ve Bazı Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılması Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 1111 Sayılı Askerlik Kanununun değişik 10 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 10. — Askerlik yükümlülüğüne tabi tutulma ve bu yükümlülüğün nasıl yerine getirilmiş sayılacağına dair esaslar aşağıda gösterilmiştir.

1. Her celp yılından evvel o yıl silah altına alınacak miktar, kaynak olarak Millî Savunma Bakanlığınca tespit edilerek Genelkurmay Başkanlığına bildirilir, Genelkurmay Başkanlığı da ihtiyaç miktarını tespit ederek Millî Savunma Bakanlığına bildirir.

2. O yıl askere alınacakların tamamı, mevcut celp sistemine uygun olarak temel askerlik eğitime tabi tutulur.

Her celp döneminde; eğitim merkezlerine sevk edilen miktar, Genelkurmay Başkanlığınca, belirlenen miktardan fazla ise, fazlası, Genelkurmay Başkanlığınca belirlenecek esaslara göre, kura çekmek suretiyle tespit edilir ve ayrılır. Genelkurmay Başkanlığınca Silahlı Kuvvetlerin ihtiyacı olarak önceden belirlenen tahsil, meslek grupları ve branşlarında bulunan yükümlüler bu kuraya iştirak ettirilmez.

3. Genelkurmay Başkanlığınca Silahlı Kuvvetlerin ihtiyacı olarak belirlenen yükümlüler askerlik hizmetini bu Kanun hükümlerine göre erbaş veya er olarak yerine getirirler.

4. Temel askerlik eğitimlerini müteakip yukarıdaki esaslara göre ihtiyaç fazlası olarak belirlenen yükümlüler, kalan askerlik süreleri kadar, öncelikle, kamu kurum ve kuruluşlarında, iç güvenlik, yurt savunması ve kalkınması için uygun görülecek eğitim, yol bakımı, inşaat, maden, orman ve sağlık gibi hizmetlerde çalışmak suretiyle yerine getirmiş sayılırlar.

İhtiyaç fazlası olarak belirlenen yükümlülerin kalan askerlik sürelerini, hangi kamu kurum ve kuruluşlarında, nasıl yerine getirecekleri, Bakanlar Kurulunca belirlenir.

Yukarıdaki esaslara göre ihtiyaç fazlası olarak belirlenen miktar kamu kurum ve kuruluşlarının bildirdikleri ihtiyaçtan da fazla ise; fazla olarak belirlenen miktar kadarı ihtiyaç fazlasının tamamı içerisinde,

MİLLÎ SAVUNMA KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

21.6.1927 Tarihli ve 1111 Sayılı Askerlik Kanununun Değişik 10 uncu Maddesinin Değiştirilmesi ve Bazı Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılması Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Bakanlar Kurulunca belirlenecek esaslara göre yine kura çekmek suretiyle tespit edilir ve her yıl Bütçe Kanunu ile belirlenen miktarda Türk Lirasını ödemek kaydıyla askerlik hizmetlerini yerine getirmiş sayılırlar. Bedel ödemeye istekli olmayanlar koordinasyon kurulunun Bakanlar Kurulunca tespit edilecek esaslara uygun olarak belirleyeceği kamu kurum ve kuruluşlarında çalışmak suretiyle yükümlülüklerini yerine getirirler.

İhtiyaç fazlası olarak kamu kurum ve kuruluşları emrine verilen yükümlüler hakkında firar, hava değişimi ve izin tecavüzü, kısa süreli firar ve izin tecavüzü suçlarından dolayı Askerî Ceza, Disiplin Mahkemeleri Kuruluşu Yargılama Usulü ve Disiplin Suç ve Cezaları Hakkında Kanun ve Askerî Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu hükümleri uygulanır. Bu konularda yükümlünün görev yerine en yakın askerî mahkeme ve disiplin mahkemesi yetkilidir.

Bu yükümlülerin kamu kurum ve kuruluşlarında çalıştıkları süre içerisinde askerliğe elverişli olmadıkları yolundaki müracaatları askerî hastaneler sağlık kurullarınca incelenerek, askerliğe elverişli olmadığı tespit edilenler hakkında «Türk Silahlı Kuvvetleri Sağlık Yeteneği Yönetmeliği» hükümleri uygulanır.

İhtiyaç fazlası yükümlülerin muayene ve tedavileri ile her türlü sağlık işlemleri görevlendirildikleri kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılır.

Yükümlülerin Silahlı Kuvvetlerdeki erbaş ve erler gibi iase edilmeleri, giydirilmeleri, barındırılmaları ve diğer istihkakları Bakanlar Kurulunca belirlenecek esaslara göre bağlı buldukları kamu kurum ve kuruluşlarınca karşılanır.

Yükümlüler diğer hususlarda verildikleri kamu kurum ve kuruluşlarının statüsüne tabidir.

5. Yükümlülerin ödeyecekleri ve her yıl Bütçe Kanunu ile tespit edilecek olan paranın ödeme esasları, yükümlülerin çalıştırılacakları kamu kurum ve kuruluşlarının Millî Savunma Bakanlığı ile ilişkileri ve yükümlülerle ilgili diğer hususları belirlemek üzere kurulacak koordinasyon kurulunun teşkil, görev ve çalışma esasları, yükümlülerle ilgili tüm hususların emrinde görev yapacakları kamu kurum ve kuruluşlarının sorumluluğunda tanzimi, terhis işlemleri ve diğer hususlar Bakanlar Kurulunca düzenlenir.

(Millî Savunma Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(Millî Savunma Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

6. Yüklümlüklerini kamu kurum ve kuruluşlarında çalışarak veya para ödeyerek yerine getirenler terhis edilerek yedeğe alınır. Bunların tamamı veya bir kısmı, eğitim, tatbikat, asayiş, olağanüstü hâl, sıkıyönetim veya savaş hallerinde Bakanlar Kurulu Kararıyla göreve çağırılabilirler.

7. Seferberlik ve savaş hallerinde 4 üncü bent hükümleri uygulanmaz.

8. Türk Silahlı Kuvvetleri Sağlık Yeteneği Yönetmeliğine göre bedeni kabiliyeti askerliğe elverişli olmayanlar askerlik hizmetinden muaf tutulurlar.

9. Bir baba veya dul ananın oğullarından birisi, barışta veya savaşta askerlik hizmetini yerine getirmekte iken ölmüş veya görev sırasında ve kendilerine 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanunu hükümlerine göre maluliyet aylığı bağlanmasını gerektirecek biçimde malul olmuş veyahut savaşta akıbeti meçhul kalmış veya hakkında gaiplik kararı alınmışsa, ondan sonra gelen ilk oğlu, istekli olmadıkça silah altına alınmaz.

10. Türkiye'ye girdikleri tarihte yirmi iki yaşını doldurmuş veya geldikleri memlekette askerlik yapmış oldukları anlaşılan, Türkiye Cumhuriyeti uyruğuna girmiş göçmenler asker edilmezler.

11. Barışta, sıkıyönetim, olağanüstü hal veya seferberlik hallerinde veya savaşta, askerliğini henüz yapmadan, Genelkurmay Başkanlığının göstereceği ihtiyaç üzerine Bakanlar Kurulunun gerekli gördüğü sahalarda özel olarak görevlendirilen gönüllüler, Bakanlar Kurulu Kararında belirtilen şartlara uydukları takdirde askerlik hizmetinden muaf tutulur.

12. Mülteciler ve Türkiye Cumhuriyeti uyruğunda olmayanlar asker edilmezler.»

MADDE 2. — 1111 Sayılı Askerlik Kanununun 104, 105, 106, 107, 108 ve 111 inci maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin, Teklif Ettiği Metin)

MADDE 3. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

(Millî Savunma Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Tasarının 4 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Başbakan
T. Özal

Devlet Bakanı - Başbakan Yardımcısı
İ. K. Erdem

Devlet Bakanı
S. N. Türel

Devlet Bakanı
A. K. Alptemoçin

İçişleri Bakanı
A. Tanrıyar

Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı
M. V. Dinçerler

Ulaştırma Bakanı
V. Atasoy

Sanayi ve Ticaret Bakanı
H. C. Aral

Devlet Bakanı
K. Oksay

Devlet Bakanı
A. Tenekeci

Adalet Bakanı
M. N. Eldem

Dışişleri Bakanı Y.
A. M. Yılmaz

Bayındırlık ve İskân Bakanı
İ. S. Giray

Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanı
H. H. Doğan

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı
C. Büyükbaş

Devlet Bakanı
A. M. Yılmaz

Devlet Bakanı
İ. Özdağlar

Millî Savunma Bakanı V.
S. N. Türel

Maliye ve Gümrük Bakanı
V. Arıkan

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı
M. Aydın

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı
M. Kalemli

Kültür ve Turizm Bakanı
M. M. Taşçıoğlu